

Контроверзни [филмови норвешких редитеља Оле Флиума и Дејвида Хебдича о Сребреници и Сарајеву](#) изазвали су велико интересовање јавности у Норвешкој и Шведској, где су већ били приказани, и бесне и безуспешне протесте бошњачке дијаспоре која је употребила сва расположива средства да спречи њихово приказивање.

Ти покушаји су се очигледно показали потпуно контрапродуктивним. До пре неколико дана, данска телевизија је са редитељима преговарала да 11. септембра прикаже само један од њихова два филма на тему ратних догађања у БиХ. После агресивне кампање бошњачке дијаспоре да гледаоцима у Норвешкој и Шведској онемогући да у својој земљи гледају материјал који је потпуно у складу са њиховим законом, настао је бумеранг ефекат каквом се иницијатори овог покушаја, навикнути да им све пролази, уопште нису надали. Између осталог, данска телевизија је редитељима најавила да сада планира да емитује не више само један, него оба спорна документарца.

У неукусним нападима на Флиума и Хебдича, а самим тим и на право јавности да буде свестрано обавештена, предначили су Јасенко Селимовић, натурализованани држављанин Шведске бошњачког порекла који је сада активан у шведској политици, и Санџин Пејковић, који се представља као филмски критичар.

Редитељи Флиум и Хебдич одговорили су тачку по тачку на примитивне приговоре балканских цензора.

Следи ауторски текст Оле Флиума и Дејвида Хебдича, редитеља документарца "Сребреница: жртвовани град" и „Трагови из Сарајева“, који је објављен на шведском Интернет порталу Newsmill.se [\[1\]](#)

Апсурдне тврдње о српској завери

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

Филмски критичар Сањин Пејковић, који је наводно ангажован у "анализи покретних слика са Балкана" написао је подужи текст – у ствари смеће од теорије завере – у вези са наша два филма, „Сребреница: жртвовани град " и "Трагови у Сарајеву". Након читања његове поруке, сматрамо да је "анализа статичке слике" прецизнији опис његовог истраживања.

Ретко када смо видели да један научник који припада садашњој европској генерацији показује толики недостатак интересовања за нов визуелни материјал и за примарне изворе. Његови ставови се заснивају на секундарним изворима, претпоставкама и фантазијама, што је у супротности са свим основама емпиризма.

Пејковићеве поруке су такође упадљиво сличне причи (шведског) државног секретара Јасенка Селимовића (странка ФП) у листу Експресен, објављеној истога дана. Обојица као да виде неку српску геноцидну заверу и исламофобију у позадини наших филмова.

Као да то није било довољно, они су сами себе поставили на положај меродавних особа за утврђивање "истине о Сребреници." За разлику од њих, ми имамо радозналији став према том монументалном историјском догађају. Као и други истраживачи у Норвешкој, Шведској, Великој Британији и другим земљама, ми и даље пишемо књиге о Другом светском рату, Хладном рату, и од недавно о "рату против терора". И даље се бавимо отварањем нових врата које воде важном материјалу и подстичу на ново разумевање.

И Пејковић и Селимовић нас називају ревизионистима. За нас је ово част. Провели смо много времена и труда трагајући за новим усменим и писаним примарним изворима, и пронашли смо поверљиве и непознате податке о многим аспектима грађанског рата у Босни. То је било ново не само за нас већ очигледно и за хиљаде особа које су гледале наше филмове.

Многи угледни новинари су изградили своје каријере на босанском рату. У великој мери, њихова једностраност у извештавању, што се може разумети у светлу слободе штампе, није била наклоњена српској страни. Чак и дуго након рата, многи Срби остали су сумњичави према новинарима па су зато одлучили да ћуте. Тек после много година и безброј шољица кафе успели смо најзад да пронађемо занимљиве српске изворе који би пристали да нам нешто кажу.

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

Ипак, видимо како ратна пропаганда наставља да утиче на некритичко извештавање и на чланке који се односе на светске сукобе. Континуирано разматрање важних историјских догађаја је стога међу најважнијим стварима којима би могли да се бавите као новинар.

У Норвешкој се поново покреће дебата о нашој војној историји, зато што нови истраживачи и новинари копају по архивама да пронађу нове изворе. Типичан пример је преиспитивање покрета отпора по питању погубљења осумњичених доушника окупатора и отварање проблема третмана деце немачких очева.

Такође смо снимили и документарца о активностима КГБ у Норвешкој, где су неки значајни догађаји у Норвешкој дошли до изражаја у новом светлу. То укључује и изузетно близак однос између извесног броја кључних политичара у Радничкој партији и КГБ-а.

Људи иза наших документарних филмова нису ни Срби ни фанатици из неке теорије завере. Ми смо сви искусни и награђивани новинари отвореног ума који жели да кажу нешто интересантно и да прикажу једну важну причу.

Ола Флиум је дуги низ година шеф истраживачке групе магазина NRK Brennpunkt. Радио је као новинар у неколико земаља као што су Судан, Јужна Африка, Русија, САД и, наравно, на Балкану. Флиум је направио преко 30 документарца и написао пет књига.

Британац Дејвид Хебдич је радио у Сједињеним Државама, Совјетском Савезу, Кини, Босни, Скандинавији, Израелу, Авганистану, Пакистану и неколико других европских земаља. Написао је неколико документованих књига о кријумчарењу високе технологије, организованом криминалу, тероризму и војној обавештајној служби. У међувремену, Хебдич је писао за британске новине The Independent, The Guardian, Mail on Sunday, и направио је неколико телевизијских емисија и документарца, укључујући BBC, Јоркшир Телевизију и Канал 4.

Наше америчке колеге Ј. М. Бергер и Роџер Чарлс сматрају се међу најбољима истраживачима у САД и радили су за неколико медијских организација. Бергер се тренутно сматра једним од најистакнутијих стручњака Америке за рат против тероризма

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

и недавно је објавио критички признату књигу "Џихад Џо," која представља јединствену причу о Американцу који се придружио џихаду и Ал Каиди. Наши филмови делимично су засновани на његовом истраживању.

Роџер Чарлс је пуковник и вијетнамски ветеран. Он је стекао нову каријеру као истраживачки новинар, након 30-годишње војне каријере. Аутор је више награђиваних пројеката и одиграо је кључну улогу у програму америчке ТВ мреже CBS, „60 минута“ извештајем 2004. године где открива мучење затвореника у затвору Абу Граиб у Ираку. За извештај "Злостављање у Абу Граибу" награђен је престижном Пибоди наградом.

Писац и новинар Есад Хећимовић, који је блиско сарађивао са босанском муслиманском владом током грађанског рата, сматран је данас као један од најистакнутијих независних новинара Босне. Он је био један од првих који су почели да говоре другачије о сложеној сребреничкој причи. У целом броју часописа „Дани“, у септембру 1998, описао је по први пут како су сопствене вође Босне издале тај град.

Staden som offrades

Његова открића довела су до различитих претњи. Како би обезбедио себе и своју породицу, морао је да напусти земљу на неко време.

Један од разлога тих претњи била је Хећимовићево инсајдерско знање. Јер када је геноцид почео, он је као секретар седео на састанку са председником Алијом Изетбеговићем и бошњачким војним командантом, генералом Расимом Делићем. Хећимовић је дао потресан опис равнодушности бошњачких лидера према сопственом народу и става који су заузели, да Сребреница има довољно војника и оружја да се брани, што је као резултат имало то да је град потонуо у злочине који су уследили.

Хећимовић је у последњих неколико година неуморно радио на томе да се у сарадњи са Хашким трибуналом спроведе паралелно истраживање где би се узели у обзир чак и српски и хрватски извори.

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

Писао је и међународно признате књиге о Ал каиди и њеној улози током рата у Босни.

Мирсад "Фазло" Фазлић из Сарајева је бивши војник у босанској војсци АБиХ и познати је новинар за часопис „Слободна Босна.“ Састали смо се уз Фазлино посредовање са представницима обавештајне службе и полиције. Они су нам показали мноштво тајних докумената, меморијске картице и фасцикле. Заједно са Фазлом пустили су нас да копирамо те докуменате.

Ови документи показују блиске везе босанског руководства са Ал Каидом и са разним појединцима и групама на списку терористичких организација УН.

Када Јасенко Селимовић и Сањин Пејковић кажу да смо део српске завере, то постаје потпуно апсурдно. Оба користе потпуно једнострану реторику која изазива асоцијације са другим временима мржње и покушаја да се угуши слобода говора.

Међутим, ми смо били спремни за такве оптужбе. Појам геноцида већ дуго је термин који се злоупотребљава у Босни. Без обзира на то што су они Бошњаци, који су ризиковали своје животе за слободну Сребреницу, Фазлић и Хећимовић сада су оптужени зато што о тим стварностима говоре на различит начин.

У случају наших сарадника српског порекла, чињеница да смо их прихватили представља израз наше отворености. Ови људи не желе никакву пажњу, али нама је важно да искрено кажемо ко је шта допринео.

Њихова улога била је да отворе нека врата у српским срединама, да гарантују за наш кредибилитет и да помогну са преводом интервјуа обављених на српском језику. Они никада нису крочили у просторију где се прави монтажа филма, нису читали сценарио, нити су учествовали у избору снимака или било чега што се односи на садржај. Коришћење српских извора и помагача део је нормалне новинарске праксе, и ништа друго.

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

Једнодиментионалност начина како Селимовић и Пејковић приказују те људе није ништа мање него застрашујуће. Конкретно, када је у питању Зорица Митић, она ужива највеће поштовање као хуманиста, неустрашив полемичар и аутор. Она је током рата била противник српског председника Слободана Милошевића и његовог режима, али је и даље радила на линијама фронта у Хрватској, као лекар. То је она описала у својој аутобиографској књизи која представља штиво веома вредно за читање: <http://tidsskriftet.no/article/1738118>

Данас ради као специјалиста за рак и неуморни је градитељ мостова између етничких група на Балкану - укључујући пројекат у коме босански Муслимани и босански Срби лекари раде заједно.

Што се тиче приговора од стране Норвешког хелсиншког комитета (ННС) доставио Норвешкој комисији за штампу (Press Faglige utvalg), то је питање које смо ми обрадили посебно. Ми не идемо даље у ту расправу без позивања на наш одговор на 43 странице који смо упутили Комисији. Можемо само да закључимо да подношење приговора од стране ННС није довело до било какве измене у наша два филма.

Из лојалности, одлучили смо да не расправљамо о писму нашег доброг колеге Фазле. Генерално, можемо само да кажемо да нисмо присталице камиказа новинарства. Ми не лажемо, нити манипулишемо. Фазлово писмо је било написано у специфичној ситуацији и за јавну употребу у норвешком „Афтенпостену“, али у каснијем интервјуу са њим, он је истакао следеће:

"Атмосфера (у Босни - наша примедба) много је више политизована него икада раније. Ниједан од истраживања и интервјуа које сам урадио није приказан на погрешан начин у филму."

За нас је ово важна изјава. Такође је вредно напоменути да је наш тим јединствено и као целина – а ту се налазио и Фазло - потписао наш одговор који је био упућен Норвешкој комисији за штампу.

У којој мери је то био грађански рат, или не, академско је питање које може бити занимљиво из политичке или правне перспективе. За нас, и за велику већину људи, рат

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

у Босни био је грађански рат, где су породице, пријатељи и села били принуђени да бирају стране.

Што се тиче броја жртава у Сребреници, ми смо одлучили да се ослонимо на званичне податке. Нећемо се упуштати у игре бројевима, као што један део српских научних истраживача то чини.

Од 1998, све масовне гробнице су познате тужилаштву Хашког трибунала. Већ дуже времена, посмртни остаци идентификују се коришћењем ДНК. Као што аутори истичу, 6886 је идентификовано. Упркос томе, босанска влада сахрањује само по неколико стотина годишње у церемонијалне сврхе.

Многе од породица са којима смо разговарали су узнемирени због тога, јер они сматрају да се користе сваке године у политичке сврхе. Разговарали смо са неколико Бошњака, који изражавају јако незадовољство са овим приступом, јер се масовне сахране доживљавају као напорне, безличне и суштински нехумане.

Пејковић такође каже да ми игноришемо пресуде Хашког трибунала. Опет, морамо да нагласимо да оваква тврдња нема везе са нашим документарцем или истраживачким радом. Наравно, користили смо мишљења и сведочења из Хага као извор. Да поновимо још једном: ми то што се десило у Сребреници називамо масакром, геноцидом и истребљењем. Јасније се не може рећи!

Што се тиче наше техника приповедања и вештине као редитеља, о томе ћемо дискутовати, али не са људима који нас етикетирају као српске ревизионисте, конспираторе, исламофобе и манипулаторе.

Како Пејковић истиче, много од онога што смо рекли већ је познато на Балкану. Ипак, наша је дужност као новинара да наставимо са нашим истраживањем. Наш филм је базиран на информацијама из прве руке и он се ослања на више извора за све што је речено.

Прича о два норвешка филма се наставља

Пише: Стефан Каргановић
петак, 09 септембар 2011 18:12

Правимо филмове за обичне људе. Начин како јавност прима наше филмове показује да смо представили материјал који је дотакао неке болне тачке - посебно међу босанским избегличким и активистичким групама које се боре за шире међународно признање Сребренице као савременог новог геноцида.

Вреди истаћи да ниједан од наших извора није анониман и да је велика већина њих из реда Бошњака. Наши филмови не умањују геноцид, само га чине очигледнијим и страшнијим. Управо зато што су босански лидери пали на испиту баш када се од њих највише очекивало.

[1] <http://www.newsmill.se/artikel/2011/09/07/p-st-endena-om-v-r-film-som-en-serbisk-konspiration-r-absurda>